

บันทึก

เรื่อง การบังคับใช้พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด
เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ นร ๑๕๐๓/๑๔๐๗ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ ถึง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาความว่า ด้วยพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยได้กำหนดให้มีมาตรการพิเศษเช่น มาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานสมคบและมาตรการริบทรัพย์ เพิ่มจากมาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันซึ่งไม่อาจลงโทษผู้กระทำความผิดได้อย่างเด็ดขาด แต่โดยที่พระราชบัญญัตินี้มีทั้งบทบัญญัติที่เป็นกฎหมายสารบัญญัติและกฎหมายวิธีสบัญญัติอยู่ในฉบับเดียวกัน อีกทั้งมีเจตนารมณ์พิเศษที่แตกต่างจากกฎหมายอื่นเป็นอันมาก เป็นเหตุให้ผู้ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้เกิดความไม่ชัดเจนในการปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้น เพื่อให้ได้ความชัดเจนในประเด็นข้อกฎหมาย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ซึ่งกำลังดำเนินการตามมาตรการต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวอยู่ในขณะนี้ สำนักงาน ป.ป.ส.จึงขอหารือคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นในประเด็นข้อกฎหมายดังต่อไปนี้

(๑) พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ในส่วนของการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินจะมีผลใช้บังคับต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ผู้ต้องหาหรือผู้อื่นมีอยู่หรือได้มาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้หรือไม่

(๒) พระราชบัญญัตินี้ในส่วนของการดำเนินการทางอาญาจะเริ่มมีผลใช้บังคับต่อผู้กระทำความผิดในวันใด ระหว่างวันถัดจากวันประกาศพระราชบัญญัตินี้ในราชกิจจานุเบกษา (๒๔ กันยายน ๒๕๓๔) กับวันที่กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ (กำหนดประเภทของยาเสพติดตามพระราชบัญญัตินี้) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (๒๔ เมษายน ๒๕๓๕)

(๓) ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีคำสั่งยึดหรืออายัดตามพระราชบัญญัตินี้ได้นั้นจะต้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเฉพาะคดีที่พนักงานอัยการสั่งฟ้องเท่านั้น หรือรวมถึงทรัพย์สินที่เป็นผลจากการกระทำความผิดครั้งก่อน ๆ ด้วย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อ

หรือดังกล่าว โดยได้ฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และสำนักงาน ป.ป.ส.) แล้ว มีความเห็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ในส่วนของการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินจะมีผลใช้บังคับต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ผู้ต้องหาหรือผู้อื่นมีอยู่หรือได้มาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้หรือไม่ นั้น เห็นว่า การที่จะพิจารณาว่าพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับได้เพียงใด จำต้องพิจารณาบทบัญญัติมาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งในกรณีของทรัพย์สินนี้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องคือ มาตรา ๑๖ (๓)^๑ มาตรา ๒๒^๒ มาตรา ๒๗^๓ และมาตรา ๒๙^๔ ที่จะต้องนำมาพิจารณาว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการกระทำ

^๑มาตรา ๑๖ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๓) วินิจฉัยว่าทรัพย์สินใดของผู้ต้องหาหรือผู้อื่นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒มาตรา ๒๒ ในการตรวจสอบทรัพย์สิน ถ้าผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวข้องเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ ให้คณะกรรมการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้จนกว่าจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีซึ่งต้องไม่ช้ากว่าหนึ่งปีนับแต่วันยึดหรืออายัดหรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องในคดีที่ต้องหานั้น

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓มาตรา ๒๗ เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและทรัพย์สินที่คณะกรรมการมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดตามมาตรา ๒๒ เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ก็ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น โดยจะยื่นไปพร้อมกับฟ้องหรือจะยื่นคำร้องก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาก็ได้

ฯลฯ

ฯลฯ

^๔มาตรา ๒๙ บรรดาทรัพย์สินซึ่งพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งนั้น ให้ศาลไต่สวน หากคดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น เว้นแต่บุคคลซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ยื่นคำร้องขอคืนก่อนคดีถึงที่สุดและแสดงให้ศาลเห็นว่า

(๑) ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ได้เกี่ยวข้องเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือ

(๒) ตนเป็นผู้รับโอน หรือผู้รับประโยชน์ และได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ถ้าปรากฏหลักฐานว่าจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อนให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้นั้นมีอยู่หรือได้มาเกินกว่าฐานะ หรือความสามารถในทางประกอบอาชีพหรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริต เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ความผิดหรือไม่ และเป็นทรัพย์สินที่รับได้หรือไม่ด้วย เพราะการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้น เป็นไปเพื่อขอให้ศาลมีคำพิพากษาให้รับเป็นสำคัญ แม้ว่ามาตรา ๒๒ จะบัญญัติไว้ในลักษณะผลก ภาระการพิสูจน์ให้แก่ผู้ถูกตรวจสอบก็ตาม แต่บทบัญญัตินี้ย่อมมิได้มีความหมายกว้างจนถึงขนาด ให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินอาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เห็นได้ว่าไม่เกี่ยวเนื่องกับการ กระทำความผิดและจะรับไม่ได้ตามพระราชบัญญัติ^๖ อันจะเป็นการขัดต่อบทบัญญัติมาตรา ๑๖ (๓) มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๙ นั้น หาได้ไม่ สำหรับปัญหาว่าพระราชบัญญัตินี้จะมีผลต่อ ทรัพย์สินที่บุคคลมีอยู่หรือได้มาก่อนวันใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ ในเมื่อไม่มีบทบัญญัติ โดยตรงกำหนดให้มาตรการในพระราชบัญญัตินี้มีผลในกรณีดังกล่าวโดยเฉพาะให้ย้อนหลังเป็น เช่นใด กรณีจึงขึ้นอยู่กับว่ามาตรการตามพระราชบัญญัตินี้แตกต่างไปจากกฎหมายที่เป็นอยู่ก่อน หน้านี้หรือไม่ หากแตกต่างไปในทางไม่เป็นคุณก็จะมีผลย้อนหลังไม่ได้ในการนี้จะเห็นได้ว่ากรณี ของมาตรา ๒๙ วรรคสองนั้น^๗ เป็นมาตรการพิเศษที่เพิ่มเติมขึ้นจากประมวลกฎหมายอาญาอัน เป็นกฎหมายเดิม กล่าวคือ เป็นการกำหนดบทสันนิษฐานเพื่อการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำ ความผิดโดยให้ภาระการพิสูจน์เป็นของผู้ถูกตรวจสอบหากว่าผู้ถูกตรวจสอบเคยเกี่ยวข้องกับการ กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อนและทรัพย์สินที่มีอยู่หรือได้มาเป็นการเกินฐานะหรือ ความสามารถตามปกติที่ผู้ถูกตรวจสอบจะมีได้ อันเป็นการตัดโอกาสในการต่อสู้คดีที่ผู้ต้องหาเคย มีอยู่เดิม ดังนั้น มาตรการที่เพิ่มขึ้นในลักษณะที่ไม่เป็นคุณแก่ผู้ถูกตรวจสอบนี้ซึ่งรวมทั้งผู้ต้องหา และผู้อื่นที่เป็นเจ้าของทรัพย์สิน จึงมีผลใช้บังคับกับทรัพย์สินที่ได้มาหรือมีอยู่ตั้งแต่วันที่^๘ พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับกับการนั้น” เป็นต้นไป ส่วนทรัพย์สินที่มีอยู่หรือได้มาก่อนวัน ดังกล่าวการยึดหรืออายัดหรือการริบทรัพย์สินต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของประมวลกฎหมายอาญา และกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น

ประเด็นที่สอง พระราชบัญญัติฉบับนี้ในส่วนของการดำเนินการทางอาญาจะเริ่ม มีผลใช้บังคับต่อผู้กระทำความผิดในวันใด ระหว่างวันถัดจากวันประกาศพระราชบัญญัตินี้ในราช กิจจานุเบกษา (๒๔ กันยายน ๒๕๓๔) กับวันที่กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความใน พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ (กำหนดประเภทของยาเสพติดตามพระราชบัญญัตินี้) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา(๒๔ เมษายน ๒๕๓๕) นั้น เห็นว่า แม้ว่าตามมาตรา ๒^๙ แห่งพระราชบัญญัตินี้บัญญัติให้ พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไปก็ตาม แต่ในส่วนของการดำเนินการทางอาญาตามมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๗ และ มาตรา ๒๙^{๑๐} นั้นขึ้นอยู่กับความหมายของ “ยาเสพติด” ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นสำคัญ ซึ่งอะไร เป็น “ยาเสพติด” ตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวข้างต้นต้องมีการออกกฎกระทรวงกำหนดประเภท

^๕โปรดดูเชิงอรรถที่ (๔), ข้างต้น

^๖มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

^๗โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑), (๒), (๓) และ (๔), ข้างต้น

ของยาเสพติดตามมาตรา ๓^๔ ขึ้นอีกชั้นหนึ่ง ดังนั้น การดำเนินการทางอาญาจึงมีผลใช้บังคับต่อเมื่อได้ออกกฎหมายกระทรวงดังกล่าวเป็นต้นไป

ประเด็นที่สาม ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีคำสั่งยึดหรืออายัดตามพระราชบัญญัตินี้ได้นั้นจะต้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเฉพาะคดีที่พนักงานอัยการสั่งฟ้องเท่านั้น หรือรวมถึงทรัพย์สินที่เป็นผลจากการกระทำความผิดครั้งก่อน ๆ ด้วยนั้น เห็นว่า กรณีของทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา โดยปกติพนักงานสอบสวนจะรวบรวมและทำสำนวนส่งพนักงานอัยการเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลให้มีคำสั่งริบทรัพย์สินนั้นโดยไม่มีกรณีที่จะต้องดำเนินการอย่างใดเป็นพิเศษ แต่สำหรับกรณีตามพระราชบัญญัตินี้จะแตกต่างไปจากการดำเนินการดังกล่าว โดยมีการกำหนดมาตรการพิเศษขึ้นให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหา (มาตรา ๑๙)^๕ รวมทั้งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้อื่นที่มีที่มาจากทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดด้วย (มาตรา ๒๐)^๖ ซึ่งคำว่า “การตรวจสอบ” นี้แสดงให้เห็นเจตนารมณ์ว่าพระราชบัญญัตินี้มิได้มุ่งดำเนินการกับทรัพย์สินที่ผู้ถูกตรวจสอบได้มาชั้นใดชั้นหนึ่งโดยเฉพาะ แต่จะมีการตรวจสอบทรัพย์สินโดยทั่วไปที่ผู้ถูกตรวจสอบมีอยู่ด้วยนอกจากนั้น ถ้าผู้ถูกตรวจสอบผู้ใดเคยเกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน บรรดาทรัพย์สินที่บุคคลนั้นมีอยู่หรือได้มาเกินกว่าฐานะหรือความสามารถในการประกอบการโดยสุจริตก็จะถูกถือว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดที่อาจอุกฤษฏ์ได้ตามพระราชบัญญัตินี้ด้วยตามมาตรา ๒๙ วรรคสอง^๗ กรณีจึงเป็นการเสริมให้เห็นเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัตินี้ได้เด่นชัดยิ่งขึ้นว่า ทรัพย์สินที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินจะยึดหรืออายัดได้นั้นมิได้จำกัดแต่เฉพาะทรัพย์สินในคดีที่พนักงานอัยการสั่งฟ้องเท่านั้น แต่ทั้งนี้ต้องเป็นทรัพย์สินที่ได้มาหลังจากวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

“มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ยาเสพติด” หมายความว่า ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ และยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีกำหนดในกฎกระทรวง

ฯลฯ

ฯลฯ

“มาตรา ๑๙ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินของผู้ต้องหา รายใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้คณะกรรมการสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้นั้น

ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เลขาธิการอาจสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหาไปก่อน แล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบก็ได้

“มาตรา ๒๐ ในการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหา หากมีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินในของผู้อื่นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหา โดยได้รับทรัพย์สินนั้นมาโดยเสนหา หรือรู้ถือว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ก็ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้นั้นด้วย และให้นำความในมาตรา ๑๙ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

“โปรดดูเชิงอรรถที่ (๕)

(ลงชื่อ) ม. ตันเต็มทรัพย์

(นายไมตรี ตันเต็มทรัพย์)

รองเลขาธิการฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๓๖